

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВІДОКРЕМЛЕНІЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«ТЕХНІЧНИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
ЛУЦЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ТЕХНІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ»
циклова комісія природничо-математичних дисциплін

ЗАТВЕРДЖУЮ
Заступник директора
з навчальної роботи
_____ С. БУСНЮК
«____» _____ 2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ТА ОХОРОНА ПРАЦІ

Розробник	Данилюк І. В.
Галузь знань	12 Інформаційні технології
Спеціальність	126 Інформаційні системи та технології
Освітньо-професійна програма	Інформаційні системи та технології
Статус навчальної дисципліни	нормативна
Мова навчання	українська

Робоча програма навчальної дисципліни «Безпека життєдіяльності та охорона праці» для здобувачів фахової передвищої освіти III курсу денної форми навчання, складена на основі ОПП «Інформаційні системи та технології».

«___» _____ 2022 р. – ___ с.

Розробник: Данилюк І. В.

Робоча програма обговорена та схвалена на засіданні циклової комісії природничо-математичних дисциплін

Протокол від «___» _____ 20__ року № ___

Голова циклової комісії _____ Н. СТЕФАНСЬКА

Схвалено педагогічною радою ТФК ЛНТУ

Протокол від «___» _____ 20__ року № ___

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
Тем – 7	Галузь знань: 07 Управління та адміністрування	денна форма навчання	
		Рік підготовки:	
		III	
Загальна кількість годин – 90	Спеціальність: 073 Менеджмент	Семестр	
		V	-
		Лекції	
Для денної форми навчання: аудиторних – 44 год самостійних – 46 год	Освітньо-кваліфікаційний рівень: молодший спеціаліст	30 год	-
		Практичні	
		14 год	-
		Самостійні	
		46 год	-
		Вид контролю:	
		Екзамен	-

2. МЕТА ДИСЦИПЛІНИ, ПЕРЕДУМОВИ ЇЇ ВИВЧЕННЯ ТА ЗАПЛАНОВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

<p>Місце дисципліни в освітній програмі:</p>	<p>Вивчення основ безпеки життєдіяльності забезпечує поглиблення знань щодо взаємодії людини з біосферою та техносферою для розширення творчих можливостей майбутніх фахівців при виборі стратегії та тактики безпечної життєдіяльності, виховання нового покоління людей з мораллю безпечної життєдіяльності.</p> <p>Трудова діяльність є найважливішою формою взаємодії людини з навколишнім середовищем, яка реалізується в планомірному процесі праці. Праця – це заздалегідь осмислений процес свідомої діяльності людини з урахуванням її досвіду, матеріальних і духовних потреб. У процесі праці людина цілеспрямовано взаємодіє з виробничим середовищем, яке, в свою чергу, розглядається як соціальне явище, але включає, крім того, речові елементи технічного й природного характеру (інструменти, устаткування, будівлі й споруди, повітря, температуру в робочих приміщеннях та ін.) і спеціальні елементи, що формуються внаслідок сукупної дії виробничих сил і відносин.</p> <p>Охорона праці в Україні є одним із найважливіших соціально-економічних завдань. Вона передбачає систему правових, технічних, економічних, санітарно-гігієнічних заходів, спрямованих на забезпечення здорових і безпечних умов праці та досліджує трудовий процес з позиції забезпечення життя та здоров'я працівників підприємств та установ.</p>
<p>Компетентності спеціальні:</p>	<p>Здатність використовувати сучасні інформаційні системи та технології (виробничі, підтримки прийняття рішень, інтелектуального аналізу даних та інші), методики й техніки кібербезпеки під час виконання функціональних завдань та обов'язків.</p>
<p>Програмні результати навчання:</p>	<ul style="list-style-type: none"> – вміння визначати та ефективно виконувати функції, обов'язки і повноваження з охорони праці та безпеки життєдіяльності на робочому місці, відповідно до посади та професійної діяльності; – здатність ефективно застосовувати знання законодавства та державних стандартів України про охорону праці та безпеку життєдіяльності; – здатність організовувати власну діяльність відповідно до вимог охорони праці й безпеки життєдіяльності, що передбачає готовність застосовувати набуті можливості (знання, уміння, навички й особистісні якості) для безпечної реалізації себе у повсякденному житті та професійній діяльності; – вміння здійснювати методичне забезпечення і проведення навчання, інструктажів та перевірки знань з питань охорони праці; – вміння виконувати пошук, оброблення та аналіз інформації з різних джерел щодо тенденцій розвитку техніки і технологій захисту персоналу у виробничому процесі, населення, матеріальних цінностей і довкілля від небезпек техногенного і природного

характеру;

- знання вимог охорони праці при проектуванні промислових об'єктів та робочих місць, електробезпеки та пожежної безпеки до технологічного обладнання і процесів;
- готовність до застосування засобів індивідуального та колективного захисту від дії небезпечних і шкідливих чинників на виробництві та у надзвичайних ситуаціях;
- здатність ідентифікувати шкідливі і небезпечні чинники, виявляти причини нещасних випадків і професійних захворювань на виробництві, оцінювати дотримання санітарно-гігієнічних вимог та запропонувати засоби і методи щодо створення безпечних та комфортних умов праці;
- знання характеристик осередків ураження, що виникають у надзвичайних ситуаціях;
- вміння оцінювати середовище перебування щодо особистої безпеки, безпеки колективу, суспільства, провести моніторинг радіаційної та хімічної обстановки і обґрунтувати способи та засоби щодо захисту працівників і населення від вражаючих факторів аварій, катастроф, стихійного лиха тощо;
- знання вимог безпеки до виробничого обладнання, технологічних процесів та організації безпечного виконання робіт при усвідомленні головного принципу – безумовності пріоритетів безпеки під час вирішенні будь-яких професійних і особистісних завдань;
- здатність обґрунтувати та забезпечити виконання у повному обсязі заходів з колективної та особистої безпеки в межах своїх повноважень;
- володіння основними методами збереження життя, здоров'я та працездатності виробничого персоналу, надання домедичної допомоги постраждалим особам.

Передумови для вивчення дисципліни:

Для вивчення навчальної дисципліни «Безпека життєдіяльності та охорона праці» необхідними є знання студентів з навчальних дисциплін «Біологія та екологія», «Географія», «Фізична культура», «Фізика і астрономія», «Хімія» та «Правознавство» за базову загальну середню освіту. Також ця навчальна дисципліна забезпечує міжпредметні зв'язки з дисциплінами «Фізичне виховання», «Вступ до спеціальності» та «Основи стандартизації та метрології».

3. ОБСЯГ ТА СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ									
ФОРМА НАВЧАННЯ		ДЕННА (ОЧНА)							
ФОРМА КОНТРОЛЮ		ПІДСУМКОВІ ОЦІНКИ							
№ теми	Назва теми	Кількість годин:							
		Разом	Самостійна робота	Навчальні заняття:					
				Всього	з них:				
					Лекційні заняття	Семінарські	Практичні заняття	Лабораторні	Індивідуальні
1	Загальні поняття охорони праці, правові та організаційні основи охорони праці в Україні.	16	8	8	6	-	2	-	-
2	Система державного управління охороною праці в Україні.	12	4	8	6	-	2	-	-
3	Основи фізіології та гігієни праці.	8	4	4	2	-	2	-	-
4	Категорійно-понятійний апарат з безпеки життєдіяльності, таксономія небезпек. Ризик як кількісна оцінка небезпек.	18	10	8	6	-	2	-	-
5	Радіаційна безпека.	14	10	4	2	-	2	-	-
6	Пожежна безпека.	12	6	6	4	-	2	-	-
7	Інформаційна безпека.	10	4	6	4	-	2	-	-
Разом з дисципліни:		90	46	44	30	-	14	-	-

4. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ		
4.1 Теми лекцій		
№ з/п	Назва теми навчального заняття	Кількість годин
Тема 1. ЗАГАЛЬНІ ПОНЯТТЯ ОХОРОНИ ПРАЦІ, ПРАВОВІ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНІ ОСНОВИ ОХОРОНИ ПРАЦІ В УКРАЇНІ		
1	Поняття праці та охорони праці. Неприятливі виробничі чинники. Виробничі травми та професійні захворювання.	2
2	Правові та організаційні основи охорони праці в Україні. Основні законодавчі та нормативні акти про охорону праці.	4
Тема 2. СИСТЕМА ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ОХОРОНОЮ ПРАЦІ В УКРАЇНІ		
3	Рівні, функції та завдання управління охороною праці в Україні. Управління охороною праці на підприємстві. Служба охорони праці та її завдання. Навчання з охорони праці. Кабінети з охорони праці. Інструктажі з питань охорони праці. Атестація робочих місць за умовами праці.	4
4	Відповідальність за порушення законодавства про охорону праці.	2
Тема 3. ОСНОВИ ФІЗІОЛОГІЇ ТА ГІГІЄНИ ПРАЦІ		
5	Фізіологічні та психологічні особливості праці. Адаптація фізіологічна, психічна, соціальна та професійна. Гігієнічна класифікація умова праці. Законодавство в галузі гігієни праці.	2
Тема 4. КАТЕГОРІЙНО-ПОНЯТІЙНИЙ АПАРАТ З БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ, ТАКСОНОМІЯ НЕБЕЗПЕК. РИЗИК ЯК КІЛЬКІСНА ОЦІНКА НЕБЕЗПЕК		
6	Модель життєдіяльності людини. Безпека. Види безпеки. Аксиоми безпеки життєдіяльності. Таксономія, ідентифікація, класифікація небезпек. Класифікація надзвичайних ситуацій.	4
7	Ризик як оцінка небезпеки. Види ризиків. Концепція прийняттого ризику. Принципи, методи та засоби забезпечення безпеки діяльності людини.	2
Тема 5. РАДІАЦІЙНА БЕЗПЕКА.		
8	Іонізуюче випромінювання. Дія іонізуючого випромінювання на організм людини. Норми радіаційної безпеки. Захист від іонізуючого випромінювання.	2

Тема 6. ПОЖЕЖНА БЕЗПЕКА		
9	Поняття про пожежу. Основні причини пожеж та їх негативні наслідки. Горіння, його характеристика та різновиди. Розвиток пожежі. Класифікація пожеж. Дії працівників на випадок пожежі та надання першої допомоги потерпілим. Забезпечення пожежної безпеки на виробничий об'єкт. Пожежна профілактика та пожежна безпека. Первинні засоби пожежогасіння.	4
Тема 7. ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА		
10	Поняття інформаційної безпеки. Нормативне регулювання інформаційної безпеки в Україні. Правила інформаційної безпеки під час війни. Основні загрози інформаційної безпеки.	2
11	Класифікація загроз безпеки. Основні ненавмисні штучні загрози інформаційної безпеки. Основні навмисні штучні загрози інформаційної безпеки.	2
Разом		30

4.2 Теми практичних занять		
№ з/п	Назва теми навчального заняття	Кількість годин
1	Правові та організаційні основи охорони праці в Україні.	2
2	Оцінка економічної ефективності заходів з удосконалення умов та охорони праці.	2
3	Порядок розробки, погодження та затвердження інструкцій з охорони праці.	2
4	Психофізіологічні небезпеки.	2
5	Первинні засоби пожежогасіння.	2
6	Надання першої долікарської допомоги.	2
7	Інформаційна безпека в Україні.	2
Разом:		14

4.3 Самостійна робота

№ з/п	Назва теми навчального заняття	Кількість годин
Тема 1. ЗАГАЛЬНІ ПОНЯТТЯ ОХОРОНИ ПРАЦІ, ПРАВОВІ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНІ ОСНОВИ ОХОРОНИ ПРАЦІ В УКРАЇНІ.		
1	Закон України «Про охорону праці». Кодекс законів про працю України. Закон України «Про охорону здоров'я». Закон України «Про пожежну безпеку». Закон України «Про дорожній рух». Закон України «Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку». Закон України «Про забезпечення санітарного та епідеміологічного благополуччя населення». Закон України «Про цивільну оборону». Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності». Закон України «Про колективні договори та угоди». Державні нормативні акти про охорону праці.	4
2	Особливості охорони праці жінок. Особливості охорони праці неповнолітніх осіб. Охорона праці інвалідів.	4
Тема 2. СИСТЕМА ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ОХОРОНОЮ ПРАЦІ В УКРАЇНІ		
1	Державне соціальне страхування. Фонд соціального страхування від нещасних випадків.	4
Тема 3. ОСНОВИ ФІЗІОЛОГІЇ ТА ГІГІЄНИ ПРАЦІ		
1	Основи фізіології праці. Роль центральної нервової системи в трудовій діяльності людини. Втома. Загальні підходи до оцінки умов праці та забезпечення належних, безпечних і здорових умов праці. Робоча зона та повітря робочої зони. Мікроклімат робочої зони. Нормування та контроль параметрів мікроклімату. Заходи та засоби нормалізації параметрів мікроклімату. Склад повітря робочої зони: джерела забруднення повітряного середовища шкідливими речовинами (газами, парою, пилом, димом, мікроорганізмами). Гранично допустимі концентрації (ГДК) шкідливих речовин. Контроль за станом повітряного середовища на виробництві. Заходи та засоби попередження забруднення повітря робочої зони. Вентиляція. Види вентиляції. Організація повітрообміну в приміщеннях, повітряний баланс, кратність повітрообміну. Шум, інфразвук, ультразвук та вібрація.	4

Тема 4. КАТЕГОРІЙНО-ПОНЯТІЙНИЙ АПАРАТ З БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ, ТАКСОНОМІЯ НЕБЕЗПЕК. РИЗИК ЯК КІЛЬКІСНА ОЦІНКА НЕБЕЗПЕК.		
1	Природні загрози та характер їх проявів і дії на людей, тварин, рослин, об'єкти економіки. Пожежі у природних екосистемах.	4
2	Основи виробничої та електробезпеки. Джерела, особливості і класифікація електромагнітних випромінювань та електричних і магнітних полів. Характеристики полів і випромінювань. Нормування електромагнітних випромінювань. Захист від електромагнітних випромінювань і полів. Класи шкідливості підприємств за санітарними нормами. Санітарно-захисні зони підприємств. Дія електричного струму на організм людини. Електричні травми. Чинники, що впливають на наслідки ураження електричним струмом. Класифікація приміщень за ступенем небезпеки ураження електричним струмом. Умови ураження людини електричним струмом. Напруга кроку та дотику. Безпечна експлуатація електроустановок: електрозахисні засоби і заходи. Надання першої допомоги при ураженні електричним струмом.	6
Тема 5. РАДІАЦІЙНА БЕЗПЕКА.		
1	Сутність поняття «енергетичні забруднювачі», їх види, джерела надходження їх у середовище проживання та основні показники, що характеризують їх властивості та наслідки дії на людину. Можливий характер дії енергетичних забруднювачів на людину та її наслідки. Іонізуючі випромінювання, їх види. Характер дії іонізуючих випромінювань на людину та її наслідки. Безпосередні, віддалені та генетичні наслідки дії радіації на людину, їх сутність та загальні умови виникнення.	6
2	Експозиційна, поглинена та еквівалентна дози опромінення, їх сутність, зв'язок та одиниці виміру. Потужність дози та одиниці її виміру. Шлях та способи вирішення задач радіаційної безпеки населення та виробничого персоналу суб'єктів господарювання. Режими радіаційного захисту населення та порядок впровадження в дію. Основні вимоги та нормативи радіаційної безпеки згідно з НРБУ-97.	4
Тема 6. ПОЖЕЖНА БЕЗПЕКА		
1	Показники вибухопожежонебезпечних властивостей матеріалів і речовин. Визначення категорії виробничого приміщення за вибуховою, вибухопожежною і пожежною небезпекою. Класифікація вибухонебезпечних та пожежонебезпечних приміщень і зон. Основні засоби і заходи забезпечення пожежної безпеки виробничого об'єкта. Пожежна сигналізація.	6

Тема 7. ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА		
1	Роль працівників ІТ-сфери у захисті інформаційного державного простору	4
Разом:		46

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ, ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Провідною формою активізації пізнавальної діяльності студентів залишається лекція, в ході якої викладач орієнтує студентів на творче оволодіння матеріалом, дає настанови для наступної самостійної роботи над підручником.

Практична робота має на меті опанування практичних навичок та умінь.

Самостійна робота дозволяє поглибити знання, отримані на лекційних та практичних заняттях.

6. ПОРЯДОК ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ	
6.1. Порядок оцінювання результатів навчання	
Форма контролю	Порядок проведення контролю
Поточний контроль (усне опитування, перевірка домашнього завдання чи самостійної роботи)	Усне опитування, практичні роботи оцінюються за 5-бальною шкалою
Підсумковий контроль (екзамен)	Екзаменаційна оцінка визначається за 5-бальною шкалою.
6.2. Критерії оцінювання результатів навчання	
Оцінювання за національною шкалою:	Критерії та визначення оцінювання
5 (відмінно)	Здобувач освіти у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно й аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, розв'язує задачі стандартним або оригінальним способом, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.
4 (добре)	Здобувач освіти достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, розв'язує задачі стандартним способом, послуговується науковою термінологією, але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.
3 (задовільно)	Здобувач освіти відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень, записує основні формули, рівняння, закони, однак нездатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки.
2 (незадовільно)	Здобувач освіти достатньо не володіє навчальним матеріалом, однак фрагментарно, поверхово (без аргументації й обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань.

7. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА	
№ з/п	Автор та назва літературного джерела (інформаційного ресурсу в Інтернет)
7.1. Основна література:	
1	Карандашев В.І. Безпека життєдіяльності у повсякденних умовах виробництва і побуту. Ч. I: Навчальний посібник/ В.І. Карандашев, Є.В. Лукін, В.Є. Машиністов. - Дніпропетровськ, НМетАУ, 2007. – 45 с.
2	Карандашев В.І. Безпека життєдіяльності у повсякденних умовах виробництва і побуту. Ч. II: Навчальний посібник/ В.І. Карандашев, Є.В. Лукін, В.Є. Машиністов. - Дніпропетровськ, НМетАУ, 2009. – 40 с.
3	Карандашев В.І. Безпека життєдіяльності у повсякденних умовах виробництва і побуту. Ч. III: Навчальний посібник/ В.І. Карандашев, Є.В. Лукін, В.Є. Машиністов. - Дніпропетровськ, НМетАУ, 2010. – 43 с.
4	Інформаційна безпека. Підручник / В. В. Остроухов, М. М. Присяжнюк, О. І. Фармагей, М. М. Чеховська та ін.; під ред. В. В. Остроухова – К.: Видавництво Ліра-К, 2021. – 412 с.
5	Бедрій Я.І. Основи охорони праці: Навч. посіб. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2014. – 240 с.
6	Березуцький В.В. Основи охорони праці: Навч. посіб./ В.В. Березуцький, Т.С. Бондаренко, Г.Г. Валенко та ін.; за ред. проф. В.В. Березуцького. – Х.: Факт, 2007. – 480 с.
7	Воронов О.І. Основи охорони праці: Навч. посіб. / О.І. Воронов, І.Д. Коваленко, П.В. Афанасьєв та ін. – К.: Генеза, 2004. – 263 с.
7.2. Допоміжна література:	
1	Гандзюк М.П. Основи охорони праці: Підруч. для студ. ВНЗ/ М.П. Гандзюк, Є.П. Желібо, М.О. Халімовський. За ред. М.П. Гандзюка. – К.: Каравела, 2004. – 408 с.
2	Геврик Є.О. Охорона праці: Навч. посібник. – К.: Ельга, 2003. – 280 с.
3	Голінько В.І. Основи охорони праці: Навч. посібник. – Дніпропетровськ: Національний гірничий університет, 2010. – 271 с.
4	Жидецький В.Ц. Основи охорони праці. Підручник: Вид. 3-є. перероб. і доп. - Львів: УАД, 2008. - 336 с.
5	Ткачук К.Н. Основи охорони праці: Підручник. 2-ге видання/ К.Н. Ткачук, М.О. Халімовський, В.В. Зацарний та ін. – К.: Основа, 2006 – 448 с.
6	Бедрій Я.І. Охорона праці та пожежна безпека: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів та інженерів-практиків. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2013. – 184 с.
7.3. Інформаційні ресурси в Інтернеті:	
1	http://portal.rada.gov.ua
2	http://www.mon.gov.ua
3	http://dsp.gov.ua
4	http://www.dsns.gov.ua
5	http://www.fssu.gov.ua
6	http://www.nau.ua

